2014
NOBEL
EDEBİYAT
ÖDÜLÜ

PATRICK
MODIANO

HAYATTAKİ BAŞLANGIÇLARIMIZ

ÇEVİRİ: BERNA GÜNEN

can
çağdaş

Can Yayınları
Bu tanıtım kopyası
Can okurları için
özel olarak hazırlandı.
Can Yayınları

PATRICK MODIANO

HAYATTAKİ BAŞLANGIÇLARIMIZ

Can Çağdaş

Hayattaki Başlangıçlarımız, Patrick Modiano
Fransızca aslından çeviren: Berna Günen
Nos débuts dans la vie
İlk baskı: 2017
Bu çeviride kaynak alınan baskı: Éditions Gallimard, 2017
Armand Salacrou'ya ait metin L'inconnu d'Arras'dan alınmıştır: © Editions Gallimard, Paris, 1942 ve 1973
© 2017, Editions Gallimard, Paris
© 2025, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. baskı: Nisan 2025, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır
Editör: Ekin Akseki
Düzelti: Mert Tokur
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)
Kapak uygulama: Aylin Güler

Baskı ve cilt: MY Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şti.
Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sokak. No:8 Kat:2
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 47939

ISBN 978-975-07-6554-4

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

PATRICK MODIANO

HAYATTAKİ BAŞLANGIÇLARIMIZ

OYUN

2014 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Fransızca aslından çeviren

Berna Günen

can

Patrick Modiano'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bir Gençlik, 1997
En Uzağından Unutuşun, 1998
Mahallede Kaybolma Diye, 2019
Karanlık Dükkânlar Sokağı, 2020
Hüzünlü Ev, 2022
Dora Bruder, 2024

PATRICK MODIANO, 1945'te Paris'te, Yahudi asıllı bir babanın ve Belçikalı bir annenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Öğrenim hayatına Fransa'da devam etti. İkinci Dünya Savaşı ve işgallerin olduğu bir dönemde yaşadığı için sıkıntılı bir çocukluk geçirdi. İlk romanı *La place de l'étoile* 1968'de yayımlandı. 1972'de *Les Boulevards de la ceinture* ile L'Académie Française Ödülü'nü kazandı. 1978'de *Karanlık Dükkânlar Sokağı*'yla Goncourt Ödülü, 2000'de Paul-Morand Ödülü, 2005'te Prix des libraries, 2010'da Cino del Duca Ödülü, 2012'de Avusturya Devleti Avrupa Edebiyatı Ödülü gibi daha birçok çeşitli ödüllere layık görüldü. Son olarak 2014'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Otuza yakın kitabı olan yazarın aynı zamanda şarkı sözleri, sinemaya uyarlanan eserleri, çocuk kitapları, *La Polka* isimli tiyatro oyunu vardır. Kitapları birçok dile çevrildi.

BERNA GÜNEN, 1979'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nden mezun oldu. Galatasaray Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler okurken Robert Schuman Bursu'na hak kazanarak eğitimine Fransa'da Institut d'Etudes Politiques de Paris'de (Sciences Po) devam etti. Bu okulda 20. yüzyıl Avrupa tarihi üzerine lisans, yüksek lisans ve doktora yaptı. Fransızca ve İngilizceden çeviriler yapıyor.

DOMINIQUE: 20 yaşında
JEAN: 20 yaşında
ELVIRE: 50'li yaşlarda, Jean'ın annesi
CAVEUX: 50'li yaşlarda
ROBERT LE TAPIA: 75 yaşında, rejisör

Alacakaranlık. Jean'ın sırttan silueti. Hareketsizdir.

JEAN

Aradan geçen yılları saymak istemiyorum... Bana her şey hâlâ o kadar canlı geliyor ki... Geçmişe ait değiller... Aklıma geldikçe içimde ani bir boşluk hissediyorum... Artık olanları paylaşabileceğim kimse kalmadı... Kaldı ki bir tek seninle konuşmak isterdim... Bazı ayrıntıları unutmuş olmaktan korkuyorum... Tiyatro rejisörünün olduğu küçük odadan sonra... (*Sanki birine hitap ediyormuş gibi daha yüksek sesle*) Adı Bob Le Tapia'ydı, değil mi? (*Kısa bir sessizlik*) Bana cevap veremezsin ki... Hep siyah fitilli kadifeden bir takım elbise giyerdi... O küçük odadan sonra bir merdivenle giyinme odalarının olduğu koridora çıkılırdı... Senin giyinme odan sağ taraftaydı... Ama birinci kapı mıydı, yoksa ikinci kapı mı artık anımsamıyorum... Birinci kapı mıydı, ikinci kapı mıydı? Bunu bana bir tek sen söyleyebilirdin...

Işık yavaş yavaş artar. Sahnenin bir köşesinde kesit olarak görülen bir giyinme odası. Sırtını duvara dayamış genç bir adam çok alçak bir kanepede oturmaktadır. Ayna ve makyaj masasının olduğu tarafta salonda yapılmakta olan provayı takip etmeye imkân sağlayan bir hoparlör vardır.

Oynanmakta olan oyun Çehov'un Martı*'sıdır. Nina rolünü canlandıran Dominique'in sesi duyulur.*

NINA

Babam ve karısı size gelmemi istemiyor... Burayı fazla bohem buluyorlar... Aklıma eser de birden oyuncu olmaya karar verirsem diye korkuyorlar...

TREPLEV

Baş başayız.

NINA

Orada sanki...

TREPLEV

Kimse yok.

SAHNE YÖNETMENİ SAVELSBERG'İN SESİ

Tam bu anda öpüşüyorsunuz.

NINA

Bu ne ağacı?

TREPLEV

Karaağaç.

NINA

Niçin hava bu kadar karardı?

SAHNE YÖNETMENİ SAVELSBERG'İN SESİ

Hayır. "Niçin hava bu kadar karanlık..."

TREPLEV

Gece çöküyor, her şey kararıyor. Bu kadar erkenden gitmeyin, yalvarırım.

NINA

Bu imkânsız.

TREPLEV

Peki ya ben size gelsem, Nina? Bütün gece bahçede durup pencerenize bakarım.

NINA

Bu imkânsız, bekçi var. Hem Trezor de henüz size alışmadı...

TREPLEV

Sizi seviyorum.

SAHNE YÖNETMENİ SAVELSBERG'İN SESİ

Dominique, bir cümle atladın: "... Hem Trezor de henüz size alışmadı, *havlamaya başlar*."
Hadi, bu kadarı yetsin, çocuklar... Biraz ara verelim...
Kısa bir süre sonra Dominique giyinme odasına girer. Hiç takati kalmamış gibi kendini makyaj masasının önündeki iskemleye bırakır.

DOMINIQUE

Asla başaramayacağım...

JEAN

Olur mu canım... Elbette başaracaksın...

DOMINIQUE
Savelsberg benden memnun değil gibi...

JEAN
Yanılıyorsun... Provayı dinledim... Çok titiz bir adam, o kadar... Oyuncuların içlerindeki en iyiyi istiyor.

DOMINIQUE
Öyle mi sence? Gerçekten mi?

JEAN
Savelsberg'in yönlendirmeleri Caveux'nünkilerden evladır, buna emin olabilirsin... (*Hemen yanında, divanın üstünde, sapına kelepçe şeklinde zincir bir bilezik takılmış bir okul çantası durmaktadır. Çantayı Dominique'e gösterir.*) Şunu görüyor musun?.. Müsveddemi bunun içinde saklıyorum... Nereye gitsem çantayı bileğime zincirliyorum... Caveux'nün ben yokken müsveddemi bulmasından o kadar korkuyorum ki... hani geçen hafta olduğu gibi... onu yırtıp atabilir bile...

DOMINIQUE
Peki ama sana niye bu kadar sert davranıyor?

JEAN
Ben de bu soruyu kendime çok sordum.

DOMINIQUE
Annene bundan bahsettin mi?

JEAN
Annem hep onu haklı buluyor. On senedir birlikte yaşıyorlar... (*Düşünceli*) Tuhaf bir çift...

DOMINIQUE

Demin provadan önce sokakta annene rastladım... Bana çok sert bir bakış attı... Elinde bir şemsiye vardı... Yüzümün tam ortasına indirmesinden korktum...

JEAN

Ona sık sık rastlama riskimiz var... Şanssızlık işte, Paris'te elliden fazla tiyatro var, ama onun illa gelip seninkine komşu olanda oynaması gerekti... Birbirine bu kadar yakın, birbirinden bu kadar farklı iki tiyatro... Al sana kanıtı: Senin oynadığın oyun Çehov'un *Martı*'sı, onunki *İyi Hafta Sonları*, *Gonzales*... Haliyle sana hınçlanıyor...

DOMINIQUE

Ama bu haksızlık...

JEAN

Yine de tiyatro tiyatrodur... Sahnelediğimiz oyunlar birbirinden farklı olsa da kulisler, giyinme odaları, eski kırmızı kadife perdeler, sahneye çıkmadan önceki kaygılar hep aynı... Bana senin tiyatronu diğerine bağlayan gizli bir geçit olduğunu söylediler... Umarım annemin bundan haberi yoktur... Yoksa bir akşam odanı basıp seni şemsiyesiyle dövebilir...

DOMINIQUE

Sonra Caveux de gelip seni bulur, sana akıl öğretmeye başlar...

JEAN

Ben önlemimi aldım... (*Okul çantasını kendine çekip kelepçe şeklindeki bileziği bileğine takar. Bilezik kapanırken*

madenî bir ses çıkarır. Jean kolunu öne uzatır, çanta bileğine asılı kalır.) Caveux'yü korkusuzca bekliyorum... En son görüştüğümüzde kaç sayfa yazdığımı öğrenmek için sinsi bir soru sormuştu... Sonra omuz silkti... Ağızlığından nefes çekerken yanakları her zamankinden daha çok çukurlaşıyordu. Okumadan o müsveddenin kötü olduğunu biliyorum, dedi bana, çünkü senin yaşında mesleği henüz bilmezler... ve yazmak, bir meslektir, tıpkı bale gibi.

DOMINIQUE

Zavallı Jean'cığım... Sen de bunları dinlemek zorunda kaldın demek? (*Ayağa kalkar, kanepeye Jean'ın yanına oturur. Hâlâ sarkmakta olan çantayı alıp Jean'ın dizlerinin üstüne koyar.*) Demin prova sırasında bir şey düşündüm... *Martı*'nın karakterleriyle ortak noktalarımız var... Oyundaki anne bir aktris, oğlu da yazar olmaya çalışıyor... Tıpkı annenle sen gibi... Annenin hayat arkadaşı Caveux de bir yazar, tıpkı aktrisin hayat arkadaşı Trigorin gibi...

JEAN

Caveux yazar değil... olsa olsa gazeteci...

DOMINIQUE

Canlandırdığım Nina da bir aktris... tıpkı benim gibi...

JEAN

Bakış açını anlıyorum... Ama bizimki en fazla *Martı*'nın yavan ve zavallı bir versiyonu olabilir.

DOMINIQUE

Niçin "yavan ve zavallı"?

JEAN

Seni kastetmiyorum. Demin prova sırasında seni dinledim, sen Nina karakterisin... Bu bir ses, bir tonlama meselesi... Sende onun sesi var... Anneme gelince, o Çehov'un oyunundaki aktris karakterin tam zıddı... Caveux ise hiçbir şekilde yazar Trigorin'e benzemiyor...

DOMINIQUE

Ama biz ikimiz? Biz *Martı* karakterleri gibiyiz, değil mi?

JEAN

Sen evet... Ama ben... Şu eski püskü çanta ve bileğimi saran bu kelepçeyle... Sokakta yürürken insanlar bana tuhaf tuhaf bakıyorlar... Hem *Martı*'daki genç adam gibi intihar etmek istemiyorum. Ben geleceğe güveniyorum.

DOMINIQUE

Ben de.

JEAN

Bir gün müsveddemi korumak için bileğime kelepçe takmama gerek kalmayacak. Sen de Çehov oynuyorsun diye annemden şemsiye yeme riskiyle yaşamayacaksın...

DOMINIQUE

Benim için endişelenme. Ben daha neler gördüm... Taşra kızıyım ben.

JEAN

Hayatta sık rastlanan bir durum... Pencereyi açık unutursunuz... hamamböcekleri fırsatı ganimet bilip odanıza girer... iri eşekarıları... haşarat... uğursuz kuşlar... Etrafınızda dönerler... Kollarınızı kavuşturup hareketsizce beklemeniz gerekir. Bilhassa dikkatlerini çekecek her-

hangi bir harekette bulunmaktan kaçınmalıdır... Eninde sonunda odayı terk edeceklerdir...

DOMINIQUE

Ben eşekarılarından da hamamböceklerinden de korkmuyorum. Söyledim ya, taşra kızıyım...

JEAN

Yine de seni uyarmış olayım... Caveux giyinme odana gelebilir... sana benden bahsedip... senden benimle görüşmeyi kesmeni isteyebilir... Beni olumsuz yönde etkilediğini, kadınların zararlı varlıklar olduğunu düşünüyor... Neden bilmem inatla hayatıma karışıp duruyor... Hangi sıfatla karışıyor? Hadi babam olsa neyse...

DOMINIQUE

Evet ya... Baban bile değil...

JEAN

Her şıkta dikkatli ol, saldırganlaşabilir...

DOMINIQUE

Benim kimseden korkum yok...

JEAN

Odéon Kavşağı'nda ona rastladığımız günü hatırlıyor musun? Jimnastik dersinden çıkmıştı, bizimle neredeyse konuşmamıştı bile.

DOMINIQUE

Ona cinsel hastalık bulaştırmamdan korkuyormuş gibi gözlerini benden kaçırıp durmuştu. Bende tuhaf bir iz bıraktı. Sanki cüppesiz bir rahip... ya da cenaze levazımatçısı gibiydi... Peki ama jimnastik dersi niye?

JEAN

Bilmem... Saint-Germain Bulvarı'nda büyük bir jimnastik salonu var... Beni de peşine takmak istedi, ben bu tür işlere bulaşmayı kibarca reddedince de çok bozuldu... Ağırlık çalışmaları, atlama beygiri, barfiks, çekme egzersizleri yapıyorlar... Saatlerce, nedensizce nasıl debelenip durduklarını bir görsen... İnsanın başı dönüyor. Onca erkek bir arada...

DOMINIQUE

Peki ya annen? O bu konuda ne düşünüyor?

JEAN

Hiç. Caveux'yle aralarında çok farklı bir ilişki var... Anladığım kadarıyla biraz kardeş gibi yaşıyorlar.

DOMINIQUE

(*Anlamadan*) Kardeş gibi mi?

JEAN

Bir keresinde onları sokakta yan yana yürürken gördüm... İkisi de aynı ritimle, aynı katılıkla yürüyordu. Aynı alaydan iki asker gibiydiler. Ya da aynı kafileden iki dağcı.

DOMINIQUE

Gerçekten tuhaf bir ailen var...

JEAN

Sence buna aile denebilir mi?

DOMINIQUE

Ben ailemle bağımı üç sene önce Paris'e, Montparnasse Garı'na geldiğimde kopardım... (*Kısa bir sessizlik*) Sana bir şey soracağım... Bana bir sahnenin sonunu tekrar et-

tirir misin? Yarın öğleden sonra Savelsberg'in önünde oynamam gerekeni... (*Makyaj masasında duran kitapçığı alıp kanepeye Jean'ın yanına oturur. İlgili sahneyi bulmak için kitapçığı karıştırır. Birbirlerine sarılmışlardır, Jean'ın çantası hâlâ kelepçeyle bileğine bağlıdır.*)
Nina'nın yazar Trigorin'le olan sahnesinin sonu.
Dominique dizlerinin üzerinde açık duran oyun kitapçığını karıştırmaya devam eder.

JEAN

Söyle bakalım, sahneyi buldun mu, Nina?

DOMINIQUE

Evet, buldum, Konstantin Gavriloviç Treplev.
İşaretparmağıyla Jean'a oyundaki ilgili yeri gösterir.
Jean okumak için eğilir.

JEAN

(*Trigorin rolünü canlandırarak*) Beni çağırıyorlar... Valizleri yapmak gerek sanırım. Buradan ayrılmak istemiyorum. Burası tam bir cennet!

DOMINIQUE

(*Metne bakmadan*) Gölün karşı tarafındaki şu evle bahçeyi görüyor musunuz?

JEAN

(*Okur*) Evet.

DOMINIQUE

Orası ölen annemin mülkü. Ben orada doğdum. Bütün ömrümü bu gölün kıyısında geçirdim, bütün adacıklarını bilirim.

JEAN

(*Okur*) Buralar nasıl da huzurlu! Bu da nesi?

DOMINIQUE

Bir martı. Onu Konstantin Gavriloviç öldürdü.

JEAN

(*Okur*) Güzel bir kuş. Gerçekten hiç ayrılmak istemiyorum. Irina Nikolayevna'yı kalmaya ikna edebilseniz keşke.

Jean bir şey not edermiş gibi yapar.

DOMINIQUE

Ne yazıyorsunuz?

JEAN

(*Okur*) Hiç. Bir not... kısa bir öykü için... bir fikir: Çocukluğundan beri göl kıyısında yaşayan genç bir kız, sizin gibi bir genç kız; gölü bir martı gibi seviyor, bir martı gibi mutlu ve hür. Sonra oradan bir erkek geçiyor, kızı görüyor ve tesadüfen, sırf aylaklıktan kızın canını alıyor, sanki bir martıymış gibi...

Replikler okunurken ışık azalır, öyle ki sonunda sesler karanlığın içinden duyulur. Işık yavaş yavaş geri gelir. Giyinme odasında Jean yalnızdır, makyaj masasına oturmuş müsveddesindeki bazı sayfaları düzeltmektedir. Okul çantası ayaklarının dibinde yarı aralık şekilde durmaktadır. Çanta bir zincirle Jean'ın bileğindeki kelepçeye bağlıdır. Giyinme odasının kapısı yavaşça açılır. Üzerinde koyu renk kıyafetler, başında 60'lı yıllarda takılanlara benzer siyah deri kasketiyle Caveux belirir.

CAVEUX

Demek günlerini burada geçiriyorsun?

Can Yayınları
Bu tanıtım kopyası
Can okurları için
özel olarak hazırlandı.
Can Yayınları

Şimdi anlıyorum... Vaktiyle burada oynamış olanların sesleri tüm bu duvarlara, bu sahneye ve bu balkonlara işlemiş, hem de en başından beri... tıpkı bir ses kutusu gibi. Belki kuliste bir yerlerde bulanan bir düğmeye basmak yeterlidir... İşte o zaman son 50 senede gelip geçen bütün o sesleri, oyunları duyabiliriz...

1960'lar... Paris'te iki tiyatro sahnesi...

Birinde genç aktris Dominique, yıldızı parladı parlayacak. Onu soyunma odasında bekleyen sevgilisi Jean, yazar namzedi... Diğer sahnede Jean'ın kıskanç annesi, artık yıldızı sönmüş bir aktris ve onun ukala sevgilisi Caveux...

Ve iki sahneyi birbirine bağlayan gizli bir geçit... Sisler ardında kalmış anılar, nostalji, melankoli...

Çehov'un *Martı*'sının kişisel bir yeniden yazımı olan *Hayattaki Başlangıçlarımız*, okuru belleğin izleri ve anıların sürekliliği üzerine düşünmeye davet eden, anlatı içinde bir anlatı.

#fransızedebiyatı #tiyatro #hafıza #anılar #çehov

ISBN 978-975-07-6554-4

can

canyayinlari.com | f | | X canyayinlari

oyun

9 789750 765544